

Sosyal ve Beşeri Bilimler Veri Tabanı

A. Nuray Demirkol
Başuzman

Giriş

ULAKBİM, ülkemizde bilimsel araştırma faaliyetlerine temel oluşturmak amacıyla Türkçe akademik dergileri içeren ulusal veri tabanları oluşturma faaliyetlerini yürütmektedir. 1990'ların başından bu yana "Türk Tıp Veri Tabanı", "TÜBİTAK Destekli Projeler Veri Tabanı", "Mühendislik ve Temel Bilimler Veri Tabanı", "Tarım, Veteriner ve Biyoloji Bilimleri Veri Tabanı" çalışmalarını sürdürmekte ve bu veri tabanlarını Web üzerinden araştırmacıların erişimine açmaktadır. Ulusal veri tabanları ile araştırmacıların, uzmanlar tarafından indekslenen akademik bilgi kaynaklarına daha etkin ve hızlı bir şekilde ulaşmaları hedeflenmektedir.

Sosyal Bilimler konusunda yayınlanan dergileri bibliyografik olarak derleyen bazı çalışmalar mevcuttu. Ancak elektronik ortamda, taranabilir, özlü ve indekslenmiş bir veri tabanının eksikliği duyulduğundan, TÜBİTAK-ULAKBİM Müdürlüğü, Mayıs 2002 tarihinde Ulusal Sosyal Bilimler Veri Tabanı oluşturma çalışmalarını başlatmıştır. ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanı çalışmaları, veri tabanının kapsamına giren konularda, alanında uzman akademisyenlerden oluşan bir komisyon danışmanlığında yürütülmektedir.

Tarihçe

Temmuz 2002'de SBVT Kurulu'nun belirlenmesini takiben dergilerle yazışmalar yapılmış ve Mart-Nisan 2003'de ULAKBİM'e ulaşan dergiler değerlendirme sürecine alınarak veri giriş ve indeksleme çalışmaları başlamıştır. Veri tabanı Temmuz 2004'de Web üzerinden kullanıcıların erişimine açılmıştır. Ayrıca makalelerin tam metinleri de ulaşılır hale gelmeye başlamıştır.

2005 yılına gelindiğinde eksikliği hissedilen Ulusal Atıf İndeksi çalışmaları başlatılmıştır.

2008 dergilerin elektronik ortamda editörler tarafından iletilmesine olanak sağlayacak web tabanlı program çalışmaları tamamlandı.

2009 yılında; 1)Web tabanlı dergi izlemesi stemi devreye girdi, 2) Atıf İndeksi yazılımı ihalesi gerçekleştirildi,3) Google Scholar'da taranmaya başlandı. 4) Ankara Üniversitesi Senatosu, ULAKBİM Veri Tabanlarını atama ve yükseltmelerde kullanmaya karar verdi ve bu kararını YÖK'e onaylattı.

2010 yılında genişleme kararı alındı. Veri tabanının ismi Sosyal ve Beşeri Bilimler Veri Tabanı olarak değiştirildi ve "Din ve İnanç Araştırmaları", "Edebiyat", "Sanat" konuları dahil edildi. Hukuk konusu için ayrı bir veri tabanı olarak "Hukuk Veri Tabanı" oluşturuldu.

Konu Kapsamı

Veri tabanı, Sosyal Bilimlerde 27 ayrı alan başlığı altında Türkiye'de yayımlanan süreli yayınları içermektedir. Kurul tarafından belirlenen konu kapsamı şu şekildedir.
Antropoloji

- Arkeoloji ve Müzecilik
- Beden Eğitimi ve Spor
- Coğrafya
- Dil Bilimi
- Din ve İnanç Araştırmaları
- Edebiyat Araştırmaları
- Eğitim Bilimleri
- Ekonomi
- Etik
- Felsefe
- Halkla İlişkiler
- İletişim
- İşletme
- Kamu Yönetimi
- Kütüphanecilik, Bilgi Belge Yönetimi
- Mimarlık ve Tasarım
- Psikoloji
- Sanat
- Sanat Tarihi
- Nörobilimler
- Siyaset Bilimi
- Sosyoloji
- Şehir ve Bölge Planlama
- Tarım Ekonomisi ve Politikalar
- Tarih
- Turizm
- Uluslararası İlişkiler

Dergi Seçim Kriterleri

Veri tabanına giren dergiler uluslararası standartlar doğrultusunda belirlenen "Dergi Değerlendirme Kriterleri" uyarınca değerlendirilerek seçilmektedir. SBVT'ye kabul edilen ve gözlem sürecine alınan tüm dergiler veri tabanı kriterlerine uygunlukları açısından düzenli olarak izlenmektedir.

Dergilerin, "ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanı"na kabul edilebilmesi için ilgili kurul tarafından belirlenen kriterler aşağıda belirtildiği gibidir:

1. Dergi, Sosyal Bilimler Veri Tabanı (SBVT) konuları kapsamında ve bilimsel içerikte olmalıdır.
2. Dergi, ilan ettiği periyotta düzenli olarak yayımlanmalıdır.
3. Dergi, SBVT'ye başvurduğu tarihte en az 2 tam yıldır yayımlanıyor olmalıdır.
4. Dergi, SBVT'ye dergi hakkında tanıtıcı bilgi içeren bir ön yazı ile başvuruda bulunmalıdır
5. Dergi sayıları, yayınlanması gereken tarihten itibaren en geç 6 ay içerisinde 2 basılı ve ULAKBİM tarafından belirlenen standart formata uygun 1 elektronik kopya halinde ULAKBİM'e gönderilmelidir.
6. Dergi, Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan ISSN numarası almış olmalı, ISSN numarası derginin dış kapağında sağ üst köşede ve iç kapağında yer almalıdır.
7. Dergide ayrıntılı ve bilimsel hakem raporuna dayalı bir değerlendirme sistemi olmalı ve yayın/danışma kurulu bulunmalıdır.

8. Her makale en az 2 hakem tarafından değerlendirilmiş olmalıdır.
9. Derginin hakemli bir dergi olduğu "...hakemli bir dergidir" şeklinde bir ibareyle iç kapakta belirtilmelidir.
10. Hakem ve/veya Yayın Kurulu Değerlendirme Raporları, Sosyal Bilimler Veri Tabanı Oluşturma Kurulu tarafından ilgili yıl içerisinde denetlenmesine olanak verebilecek şekilde saklı tutulmalıdır.
11. Dergide yer alan makaleler Türkçe ve yabancı dilde (İngilizce vd.) "başlık (title)" ve "öz (abstract)" içermelidir.
12. Makalelerde konuyu tanımlayan Türkçe ve yabancı dilde uygun "anahtar kelimeler" bulunmalıdır.
13. Makalelerde kullanılan kaynaklar, makale sonunda "kaynakça" listesi olarak standart bir formatta verilmiş olmalıdır.
14. Dergide makale yazım kuralları belirtilmiş olmalı ve makaleler yazım kurallarına uygun yazılmış olmalıdır.
15. Derginin adı açık bir şekilde yazılmalı, yayın aralığı (periyod) ve yayın tarihlerine ilişkin bilgiler derginin iç kapağında belirtilmelidir.
16. Makalelerde, yazar adları ve çalıştığı kuruluş bilgileri açık ve doğru bir şekilde belirtilmelidir.
17. Derginin yazışma ve iletişim (tel ve e-posta) adresleri, editor, yayın kurulu bilgileri güncel olmalı ve dergide açık bir şekilde belirtilmelidir.
18. Dergilerde birleşik sayı basımı yapılmamalıdır. Yılda tek sayı basılan dergilerin birbirini izleyen yıllara ait sayı birleştirmesi değerlendirmeye alınmamaktadır. Yılda 2 ve üzeri sayı olarak basılan dergilerin birleşik basımları ise değerlendirme sürecine alınmakta, ancak birleşik basımın tekrar etmesi durumunda dergi veri tabanından çıkarılmaktadır.
19. Dergide yayın etiğine uyulmalıdır.

Elektronik Dergilerin Değerlendirme Kriterleri

1. Elektronik ortamda yayımlanan dergiler için de basılı dergiler için kullanılan değerlendirme kriterleri geçerlidir. Buna ek olarak;
2. Derginin elektronik adresi (Web sayfası) erişilebilir ve kullanılabilir olmalıdır.
3. Elektronik derginin arayüzü kullanıcı dostu olmalı, hata mesajları ve erişim sorunları yaşanmamalıdır.
4. Elektronik dergide "arama/search" ve eski sayılar için arşiv alanları bulunmalıdır.

Rakamlarla SBVT

SBVT'ye kabul edilmiş dergi sayısı 140'dır. Toplam 21197 adet makalenin veri girişi yapılmış olup, 12523ü konu uzmanlarınca indekslenmiş, 12432 sinin tam metni atılmış, 19507 sinin özleri ve 18409 tanesinin referansları girilmiştir.

Veri tabanında indekslenen dergiler, "*SBVT Katılım İzni Sözleşmesi*"nde yer alan ilgili maddeye onay vermeleri durumunda elektronik ortamda tam metin olarak da erişime açılmaktadır. SBVT ile sözleşme imzalayan kabul dergilerinden 78 adeti sözleşmelerinde tam metinlerin kullanımına onay vermiştir.

En Çok Tam Metin Makale İndirilen 10 Dergi

Ekim 2010 sonu itibariyle en çok tam metin makale indirilen dergilere baktığımızda ilk sıradaki 20 dergi ve tam metin kullanılma istatistikleri aşağıdaki gibidir.

Muhasebe ve Finansman Dergisi	15250
Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	12384

Selçuk İletişim	11928
Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	9419
Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	9134
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi	8937
Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi	8819
Milli Eğitim	8657
Türk Eğitim Bilimleri Dergisi	7866
Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi	7694
Kaygı/ Uludağ Üniversitesi Felsefe Dergisi	7551
Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	7091
Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	6218
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	5952
Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi	5772
Eğitim ve Bilim	5557
İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi	5451
İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi	5438
Bilgi Dünyası	5340
Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi	533

Kullanım İstatistikleri

Kullanım istatistiklerine baktığımızda SBVT nin erişime açıldığı günden beri gittikçe artan bir şekilde kullanıldığını görüyoruz. Geçen yıl ve bu yıl gerçekleştirilen çalışmalar sayesinde kullanım oranlarındaki bu artışın ciddi oranlarda gerçekleştiği aşağıdaki tablodan da anlaşılabilir.

YILLAR	TOPLAM
2004 Ocak-Aralık	14571
2005 Ocak-Aralık	90522
2006 Ocak-Aralık	152689
2007 Ocak-Aralık	139011
2008 Ocak-Aralık	171584
2009 Ocak-Aralık	871616
2010 Ocak-Ekim	2097946
GENEL TOPLAM	3537939

Hedefler

Öncelikli hedeflerimiz SBVT'ye giren dergi/makale sayısının artırılması, Ulusal Atıf İndeksi'nin kullanıma açılması ve ISI'ya giren Türkiye adresli dergi sayısının artırılmasıdır. Bu sayede araştırma performansının ölçülmesi, yayın kalitesinin yükseltilmesi, Ulusal Yayın Teşviki ve dergi etki faktörlerinin belirlenmesi konularında çalışmalar hız kazanacaktır.